

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 35/2005(2))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ «Ο ΛΟΓΟΣ»

Ημερομηνία Απόφασης: 14 Δεκεμβρίου, 2005

Ενώπιον: κ.κ. Νίκου Παπαϊωάννου, Προέδρου, Ανδρέα Ιωάννου, Αντιπροέδρου, Νίκου Παπαμιχαήλ, Μαίρης Κουτσελίνη, Μαρίας Δωρίτη, Άλεξ Ευθυβούλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στη παρούσα υπόθεση η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου εξετάζει την από μέρους του σταθμού πιθανή παράβαση του Κανονισμού **24(2)(δ)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ο πιο πάνω Κανονισμός αναφέρει:

24(2)(δ) Μετάδοση τυχόν σκηνών ακατάλληλων για ανηλίκους ή που πιθανόν θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών είναι σύντομες και υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση (λεκτική).

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομ. **4.3.2005** έθεσε ενώπιον του σταθμού τη διερευνώμενη παράβαση για οποιεσδήποτε εξηγήσεις ή/και παραστάσεις και κάλεσε τους εκπροσώπους του σταθμού να δηλώσουν κατά πόσο επιθυμούν να παρευρεθούν κατά την εξέταση της υπόθεσης.

Η διερευνώμενη παράβαση η οποία τέθηκε ενώπιον του σταθμού εκτίθεται πιο κάτω:

1. Στις **13.10.04**, κατά τη διάρκεια του κεντρικού δελτίου ειδήσεων των **20:15**, μεταδόθηκε ρεπορτάζ το οποίο αφορούσε την κατάσταση στο Ιράκ, κατά τη διάρκεια του οποίου μεταδόθηκαν σκηνές που πιθανόν να θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών, χωρίς να υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση (λεκτική), κατά παράβαση του κανονισμού **24(2)(δ)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια του ρεπορτάζ μεταδίδεται σκηνή με ένα πτώμα καταπλακωμένο κάτω από τα ερείπια, αποτέλεσμα των βομβαρδισμών στη Φαλούντζα.

Στη συνέχεια μεταδίδονται κοντινά πλάνα πτωμάτων σε τυμπανιαία κατάσταση από ομαδικό τάφο Κούρδων στο Βόρειο Ιράκ. Στα πλάνα, τα οποία είναι ιδιαίτερα σκληρά και ενδεχομένως να ενοχλούν, περιλαμβάνονται και πτώματα μικρών παιδιών.

Εκ παραδρομής στη συγκεκριμένη επιστολή γινόταν αναφορά για πιθανή παράβαση του κανονισμού **24(1)(δ)** αντί του κανονισμού **24(2)(δ)**, με αποτέλεσμα Νομικός Σύμβουλος του Σταθμού κ. Άρης Χατζηπαναγιώτου με επιστολή του ημερομ. **24.03.05** να επισημάνει στην Αρχή ότι ο περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000) δεν περιλαμβάνει τέτοιο κανονισμό.

Η Αρχή σε νέα της επιστολή ημερ. **28.03.05** επισημαίνει ότι στην επιστολή της ημερ. **04.03.05** και στον επισυναπτόμενο πίνακα Α' εκ παραδρομής γίνεται αναφορά σε πιθανή παράβαση του κανονισμού **24(1)(δ)**, αντί του **24(2)(δ)**, και

ζητείται από το σταθμό όπως αντικαταστήσει την προηγούμενη επιστολή και τον επισυναπτόμενο πίνακα Α' με τα επισυνημμένα.

Ο Νομικός Σύμβουλος του Σταθμού κ. Άρης Χατζηπαναγιώτου σε νέα επιστολή του ημερομ. **11.04.05** αναφέρει:

«Η θέση των πελατών μας για το πιο πάνω θέμα είναι ότι το περιεχόμενο των εικόνων που μεταδόθηκαν, προκαλούν μεν λύπη στον κάθε πολιτισμένο άνθρωπο, πλην όμως τέτοιες εικόνες αποτελούν σύννηθες φαινόμενο στις τηλεοπτικές ειδήσεις όλων των τηλεοπτικών σταθμών σήμερα και ο τρόπος που αντιμετωπίζονται από το μέσο τηλεοπτικό κοινό της Κύπρου είναι πλέον τόσο φυσιολογικός, που κατά την αντίληψη μας οι εικόνες αυτές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ιδιαίτερα σκληρές που να θίγουν σε τέτοιο βαθμό τις ευαισθησίες των τηλεθεατών, για να απαιτείται η προειδοποίηση που προβλέπει ο κανονισμός 24(2)(δ).

Ο μέσος άνθρωπος της κυπριακής κοινωνίας με τα όσα έζησε και με τα όσα βλέπει καθημερινά από τα τηλεοπτικά μέσα, κυπριακά και ξένα, αντιλαμβάνεται και αντιμετωπίζει τις σκηνές αυτές με ρεαλισμό και σαν μέρος της ζωής, όπως τη ζούμε σήμερα, που δυστυχώς στο προσκήνιο βρίσκονται οι πόλεμοι, οι ανθρώπινες απώλειες και οι καταστροφές.

Παρόμοιες σκηνές και σκληρότερες είδαμε πρόσφατα στα τηλεοπτικά προγράμματα που προβλήθηκαν εντός της οικογενειακής ζώνης με την ευκαιρία των εθνικών μας επετείων. Είδαμε για παράδειγμα σκηνές που απεικόνιζαν τον ήρωα Γρηγόρη Αυξεντίου μετά το ολοκαύτωμα, αλλά και άλλους ήρωες να κείτονται νεκροί σε κοντινά πλάνα και να διακρίνονται τα τραύματα από τις δολοφονικές σφαίρες των Άγγλων αποικιοκρατών.

Η θέση μας είναι ότι πολύ σωστά προβλήθηκαν οι σκηνές αυτές, γιατί έτσι μόνο μπορεί να αντιληφθεί η σημερινή νεολαία και γενικότερα οι άνθρωποι που δεν έζησαν την εποχή εκείνη αφενός τη σκληρότητα και απανθρωπιά των κατακτητών απέναντι στο λαό μας και αφετέρου τον ηρωισμό και τη μεγαλοσύνη εκείνων που έζησαν και θυσιάστηκαν για τα ιδανικά της ελευθερίας της πατρίδας και τα δίκαια του λαού μας.

Έτσι και στο υπό αναφορά ρεπορτάζ, οι σκηνές που παρουσιάστηκαν δεν στόχευαν να προκαλέσουν αίσθημα αποστροφής και ενόχλησης στον τηλεθεατή, αλλά στο να δώσουν την πραγματική κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα από την οποία προέρχονται οι εικόνες αυτές και επιπλέον να ευαισθητοποιήσει τους τηλεθεατές ενάντια στον πόλεμο και στην αδικία σε βάρος αθώων συνανθρώπων μας, άσχετα με από ποιο μέρος του πλανήτη μας κατάγονται ή ζουν.

Είναι η θέση μας ότι μια σκηνή που σήμερα δυνατό να μην προκαλέσει ιδιαίτερη ευαισθησία στον τηλεθεατή, θα μπορούσε να θεωρηθεί ιδιαίτερα σκληρή και τραγική για τους ανθρώπους 40 ή και 50 χρόνια, όταν τέτοιες σκηνές δεν αποτελούσαν συχνό φαινόμενο, αφού δεν υπήρχαν τηλεοπτικά μέσα να προβάλλουν τέτοιου είδους θέματα, ώστε να βλέπει ο κόσμος και όχι μόνο να τα ακούει.

Εδώ στην Κύπρο οι παλαιότεροι θυμούνται και οι νεότεροι μαθαίνουν ότι, εάν γινόταν κάποιος φόνος σε κάποιο μέρος της Κύπρου, οι ποιητάρηδες τον έκαναν ποίημα υπό μορφή τραγουδιού και περιφέροντο τα διάφορα χωριά και τις πανηγύρεις και τραγουδώντας εξιστορούσαν το περιστατικό.

Σήμερα ένα τέτοιο περιστατικό μετά από λίγες μέρες ξεχνιέται όπως ξεχνιούνται και τόσα άλλα τραγικά συμβάντα που ο κόσμος βλέπει και αντιμετωπίζει καθημερινά.

Με τα όσα αναφέρουμε πιο πάνω δεν στοχεύουμε να υποτιμήσουμε τη θλιβερότητα μιας εικόνας που απεικονίζει ένα θύμα του πολέμου ή άλλης εγκληματικής πράξης, αλλά στο να δείξουμε ότι σε κάθε εποχή οι ευαισθησίες των ανθρώπων ποικίλουν, δεν είναι οι ίδιες.

Είναι η θέση των πελατών μας ότι παρά το γεγονός ότι κατανοούν τις ευαισθησίες γύρω από το υπό εξέταση θέμα, επαναλαμβάνουν ότι η μετάδοση τέτοιων ρεπορτάζ δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποφεύγεται, αφού ανεξάρτητα από τα συναισθήματα που προκαλούν, συμβάλλουν στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης ενάντια στα φαινόμενα αυτά και επαυξάνουν το βαθμό εγρήγορσης των πολιτών, ώστε ο καθένας με το δικό του τρόπο να συμβάλλει στην αποτροπή της επανάληψης τους και στη δική μας χώρα αλλά και γενικότερα.

Πέραν των ανωτέρω και χωρίς, σε καμιά περίπτωση, να θεωρηθεί ότι οι πελάτες μας αμφισβητούν την υποχρέωση τους για την επεξεργασία ανάλογου υλικού με τη δέουσα προσοχή και ευαισθησία, επισημαίνουμε ότι στο πλαίσιο του προβληματισμού που αναπτύσσεται και διεθνώς για τον τρόπο που τα ΜΜΕ οφείλουν να καλύπτουν τα γεγονότα που απορρέουν από πολεμικές συρράξεις ή τρομοκρατικές ενέργειες, υπάρχουν εντονότερες απόψεις ότι όσο πιο σκληρά αποδοθεί η συγκεκριμένη πραγματικότητα, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της κοινής γνώμης προς καταπολέμηση τέτοιων φαινομένων.

Το γεγονός ότι κατά τη μετάδοση του ρεπορτάζ δεν υπήρχε οπτική ή ηχητική (λεκτική) προειδοποίηση, δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έγινε σκόπιμα χωρίς να ληφθεί υπόψη ο κανονισμός 24(2)(δ). Απλά οι συντελεστές της μετάδοσης του σχετικού ρεπορτάζ έχοντας υπόψη τα πιο πάνω, που σε συντομία αναφέρουμε, πιστεύουν ότι ενεργούσαν σύμφωνα με τους Κανονισμούς και το Νόμο περι Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών.

Είμαστε λοιπόν της άποψης ότι ο Σταθμός των πελατών μας παρουσιάζοντας στους τηλεθεατές την ακριβή εικόνα των γεγονότων και παρέχοντας τους τη δυνατότητα να καταλήξουν στα δικά τους συμπεράσματα για τα συμβάντα στο Ιράκ, ενήργησε με σωστό δημοσιογραφικό πνεύμα και μέσα στο πλαίσιο των Νόμων και Κανονισμών, γι' αυτό εισηγούμαστε την επιλογή του από οποιαδήποτε κύρωση».

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιον μας στοιχεία και περιστατικά συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων του σταθμού καθώς και της βιντεοκασέτας με το εν λόγω ρεπορτάζ και κρίνουμε ότι:

Στις 13.10.04, κατά τη διάρκεια του κεντρικού δελτίου ειδήσεων του σταθμού, μεταδόθηκε ρεπορτάζ κατά τη διάρκεια του οποίου μεταδόθηκαν σκηνές που πιθανόν να θίγουν τις ευαισθησίες των τηλεθεατών, χωρίς να υπάρχει οπτική ή ηχητική προειδοποίηση (λεκτική) πριν από την μετάδοση του, κατά παράβαση του κανονισμού **24(2)(δ)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Αναφορικά με την επιστολή του κ. Χατζηπαναγιώτου στην οποία υποστηρίζει ότι σκηνές, όπως αυτές που μεταδόθηκαν στο ρεπορτάζ για το οποίο γίνεται η διερεύνηση, πρέπει να προβάλλονται από τα δελτία ειδήσεων ώστε να παρουσιάζεται η πραγματική κατάσταση αλλά και να ευαισθητοποιούνται οι τηλεθεατές ενάντια στον πόλεμο και στην αδικία σε βάρος αθώων συνανθρώπων μας, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Ο σεβασμός της αλήθειας και του δικαιώματος του πολίτη για αντικειμενική και ολοκληρωμένη πληροφόρηση αποτελεί υποχρέωση όλων των Μ.Μ.Ε. Ο τηλεθεατής όμως πρέπει να έχει το δικαίωμα επιλογής να παρακολουθήσει ή όχι κάποιο ρεπορτάζ το οποίο μπορεί να περιέχει σκηνές που πιθανόν να θίγουν τις

δικές του ευαισθησίες ή ακόμα πιο πολύ των μικρών παιδιών που εκείνη την ώρα παρακολουθούν τηλεόραση.

Η Αρχή δεν εξετάζει αν σταθμός έπραξε σωστά ή όχι προβάλλοντας το συγκεκριμένο ρεπορτάζ, αλλά τονίζει ότι σε περιπτώσεις που σε ένα ρεπορτάζ προβάλλονται ιδιαίτερα σκληρά πλάνα που ενδεχομένως να ενοχλούν, (στη συγκεκριμένη περίπτωση προβάλλονται πτώματα σε τυμπανιαία κατάσταση ακόμα και μικρών παιδιών), ο σταθμός θα πρέπει να προειδοποιεί τους τηλεθεατές, όπως ακριβώς προνοεί ο κανονισμός **24(2)(δ)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Επιπλέον ο κ. Χατζηπαναγιώτου αναφέρει ότι *«η μετάδοση τέτοιων ρεπορτάζ δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποφεύγεται, αφού ανεξάρτητα από τα συναισθήματα που προκαλούν, συμβάλλουν στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης ενάντια στα φαινόμενα αυτά»* και ακόμα ότι *«στο πλαίσιο του προβληματισμού που αναπτύσσεται και διεθνώς για τον τρόπο που τα ΜΜΕ οφείλουν να καλύπτουν τα γεγονότα που απορρέουν από πολεμικές συρράξεις ή τρομοκρατικές ενέργειες, υπάρχουν εντονότερες απόψεις ότι όσο πιο σκληρά αποδοθεί η συγκεκριμένη πραγματικότητα, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες ευαισθητοποίησης και ενεργοποίησης της κοινής γνώμης προς καταπολέμηση τέτοιων φαινομένων»*.

Σε καμία περίπτωση η Αρχή δεν έχει δηλώσει ότι τέτοια ρεπορτάζ πρέπει να αποφεύγονται, θα πρέπει όμως και ο τηλεθεατής να είναι σε θέση να επιλέξει αν ο ίδιος ή τα παιδιά του είναι σε θέση να υποστούν μέσα από τον τηλεοπτικό δέκτη αυτή την «όσο πιο σκληρή απόδοση της πραγματικότητας».

Εν όψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει και αποφασίζει ότι υπάρχει παράβαση του κανονισμού **24(2)(δ)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμου 7(Ι) του 1998 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αφού έλαβε σοβαρά υπόψη όλα τα γεγονότα και περιστατικά της υπόθεσης, αποφασίζει όπως επιβάλει στο σταθμό την κύρωση της **προειδοποίησης** για τη παράβαση του κανονισμού **24(2)(δ)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Νόμου 7(I) του 1998 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

(Ν. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ)
Πρόεδρος
Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

Μ.Λ.